

VZGOJNI NAČRT OSNOVNE ŠOLE DRAGOTINA KETTEJA ILIRSKA BISTRICA

Aleksandra Vadnjal,
ravnateljica

Ilirska Bistrica, februar 2024

1. OSNOVNA ŠOLA – USTANOVA, KI IZOBRAŽUJE IN VZGAJA

Zakon o osnovni šoli, ki določa cilje osnovnošolskega izobraževanja, še posebej poudarja njihovo vzgojno razsežnost.

Okvir vzgojnega delovanja šole predstavljajo splošne civilizacijske norme, njegovo bistvo pa množica najrazličnejših odnosov med vsemi, ki smo vpleteni v življenje in delo na šoli.

Le-ti se razlikujejo od šole do šole in ji dajejo poseben pečat. Odnos, specifičen za osnovno šolo se oblikuje med odraslo osebo in otrokom ter temelji na poznavanju razvojnih značilnosti mladih in spoštovanju njihove osebnosti.

Vsaka šola pripravi svoj vzgojni načrt. Njegovo oblikovanje je proces, ki mora prispevati k izboljšanju kakovosti delovanja šole.

Vključuje vse, ki so vanj neposredno in posredno vpleteni, zato poteka dogovarjanje :

- znotraj šolskega kolektiva,
- z učenci,
- s starši,
- z lokalnim okoljem.

Vzgojni načrt obsega temeljne vrednote, vzgojna načela, vzgojne dejavnosti, vzgojne postopke in ukrepe, sodelovanje šole s starši ter vzgojne opomine.

2. VIZIJA ŠOLE in NJENO POSLANSTVO

Šola želi z vzgojnim delovanjem uresničiti svojo vizijo: **»Spoštovati drug drugega, odgovorno ravnati, širiti znanje in skupaj loviti sanje.«**

Naše **poslanstvo** sledi ciljem slovenske osnovne šole in temeljnim vrednotam evropskega izobraževanja.

Predvsem si bomo prizadevali vzgojiti in izobraziti ustvarjalne in samozavestne mladostnike, s široko mero tolerance do vsakršne drugačnosti, ki bodo odgovorni do sebe in okolja (družbenega in naravnega) ter bodo opremljeni z znanjem ter usposobljeni za vseživljenjsko učenje. Skupaj se bomo trudili za ustvarjalno doseganje lastnih in skupnih idealov.

3. TEMELJNE VREDNOTE

Vrednote so cilji, ki opredeljujejo to, kar je pomembno in vredno truda ter usmerjajo naša ravnanja.

Posebno skrb bomo v prihodnjem obdobju posvetili naslednjim vrednotam:

- odgovornost,
- spoštovanje,

- znanje.

Omenjene vrednote so kot prednostne izražene pri učencih, učiteljih in starših (analiza stanja na vzgojnem področju). Načrtno bomo vzpodbujali tudi prijateljstvo (medvstniško druženje, pomoč,...).

• **Odgovornost**

Odgovornost je odnos do sočloveka, do socialnega in naravnega okolja ter do sebe.

Vsi, ki smo vpeti v vzgojno-izobraževalni proces smo odgovorni za njegov potek in njegove rezultate.

Učitelj odgovornost izkazuje s svojo strokovnostjo, inventivnostjo, motiviranostjo, doslednostjo, pravičnostjo in sočutnostjo. Z omogočanjem vzpodbudnega okolja učitelj uresničuje svojo soodgovornost za razvoj posameznega učenca, njegovih specifičnih potreb in potreb skupine. Učitelj se trudi živeti v vlogo staršev.

Učenci so (so)odgovorni za svoje znanje, obnašanje v šoli in izven nje ter v odnosu do ljudi in narave (trajnostni razvoj).

Starši izkazujejo svojo odgovornost tako, da skrbijo za otroka, spremljajo in spodbujajo njegov razvoj ter sodelujejo s šolo. Poseben vzgojni vpliv predstavlja vzgled vseh odraslih, ki skrbimo za mlade.

Skupna odgovornost (soodgovornost) predstavlja najzlahotnejšo dimenzijo odgovornosti, ki jo lahko dosežemo edino s sodelovanjem vseh vpletenih.

• **Spoštovanje**

Spoštovanje je odnos, ki temelji na upoštevanju in sprejemanju drugačnosti in drugačnih, strpnosti in medsebojnemu sodelovanju.

Učenci, učitelji in starši se trudimo spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine vseh, ne glede na njihovo nacionalno, rasno, versko in spolno drugačnost.

• **Znanje**

Ob pomoči učiteljev pridobivajo učenci v šoli znanje, seznanjajo se z načini učinkovitega učenja, najrazličnejšimi viri znanja ter se usposabljaajo za vseživljenjsko učenje.

Kvalitetnejše znanje zagotavlja učitelj od načrtovanja svojega dela, preko najrazličnejših dejavnosti (raziskovanje, poizkusi, iskanje virov, uporaba IKT, sodelovalno učenje,...) vse do ocenjevanja znanja. S svojim delom vzpodbuja vedoželjnost in inventivnost.

Otroke ozavešča, da so življenjski pojavi kompleksni in soodvisni ter jih uči kritične presoje. Znanje naj služi skupni dobrobiti.

Soodgovorni za znanje so tudi učenci in njihovi starši.

4. VZGOJNO DELOVANJE ŠOLE

4. 1. VZGOJNA NAČELA

Temelj nekaterih vzgojnih načel predstavlja Konvencija o otrokovih pravicah.

Vzgojno delovanje šole temelji na:

- načelu spoštovanja učencev in vzajemnega spoštovanja (spoštovanje otrokovega človeškega dostojanstva);
- načelu omogočanja aktivnega sodelovanja učencev (prosto izražanje mnenj otroka o stvareh, ki se tičejo njega samega, možnosti aktivnega sodelovanja učencev v vsakdanjem življenju, sodelovanje pri oblikovanju šolskih pravil);
- načelu proaktivnega oz. preventivnega delovanja (ustvarjanje prijetne in vzpodbudne klime, kakovosten učni proces, delo oddelčnih skupnosti)
- načelu usklajenosti pristopa šole in staršev (soodgovornost staršev in šole za otrokov razvoj, formalne in neformalne oblike vključevanja staršev, vpliv šole na kvalitetnejšo družinsko vzgojo, starši kot vir povratnih informacij o delu šole);
- načelu združevanja pravic, odgovornosti in pravil (pravila skupnega življenja, ki upoštevajo pravice in dolžnosti ter posledice neizpolnjevanja pravil, učenje odgovornosti, spoštljiv odnos do drugih članov skupnosti, angažiran odnos do šolskih dejavnosti, varovanja okolja in samega sebe);
- načelu vzpodbujanja samonadzora, samodiscipline (krepitev otrokove samostojnosti in odgovornosti, učenje sprejemanja posledic odločitev, povratna sporočila učiteljev);
- načelu usklajenosti vzgojnih dejavnikov in doslednosti (enotnost vzgojnega delovanja šole, staršev in drugih vzgojnih dejavnikov v okolju, doslednost kot pogoj varnosti in predvidljivosti);
- načelu osebnega zgleda (zglede z ravnanjem oz. dejanjem)

4. 2 VZGOJNE DEJAVNOSTI

Vzgojne dejavnosti opredeljuje 60 d. člen Zakona o osnovni šoli. Pri načrtovanju in izvajanju le-teh smo šole strokovno avtonomne.

4. 2. 1 Proaktivne in preventivne vzgojne dejavnosti

Cilj izvajanja proaktivnih vzgojnih dejavnosti je oblikovanje takšnega šolskega okolja, v katerem učenci zadovoljujejo vse svoje temeljne potrebe, postajajo samostojni, odgovorni in spoštujejo sami sebe.

Posebno pozornost bomo posvetili:

- oblikovanju in razvijanju dobrih medsebojnih odnosov;
- vzpodbujanju razvoja socialnih veščin, razvoju pomoči in sodelovanju;
- sistematičnemu načrtovanju in izvajanju razrednih ur;
- pogovorom z učenci;
- poglobljeno bomo obravnavali teme: medvrstniško nasilje, zasvojenosti, komunikacija, medsebojna pomoč, reševanje konfliktov, strpnost, medgeneracijsko sodelovanje in izvajali preventivne dejavnosti;
- spoznavali in razvijali bomo moralne vrednote, sprejemanje odgovornosti in presojanje;
- vzpodbujali bomo vključevanje staršev v delo šole ter medsebojno sodelovanje;
- zagotavljali bomo stalen nadzor zaposlenih pred poukom, med odmori in po pouku;
- prizadevali si bomo za takojšnje reševanje problemov;
- vključevali se bomo v projekte, ki poudarjajo vzgojno komponento.

Vloga učiteljev, učencev in staršev pri uresničevanju proaktivnih in preventivnih vzgojnih dejavnosti:

• Učitelji

- smo zgled otrokom;
- pripravljamo zanimive učne ure (pouk poteka dinamično, v razred prinašamo veselje do znanja in učenja, uporabljamo raznovrstne učne pristope ter kvalitetno učno gradivo, učne vsebine povezujemo s primeri iz vsakdanjega življenja,...);
- v razredno dogajanje vključujemo vse otroke;
- razvijamo pozitivno samopodobo otrok ter jih vzpodbujamo k solidarnosti in medsebojni pomoči;
- »gojimo« redno komunikacijo s starši.

• Učenci

- se učijo in izpolnjujejo šolske obveznosti;
- si medsebojno pomagajo;
- spoštujejo pravila šolskega reda;
- se spoštljivo in odgovorno obnašajo tudi zunaj šole

• Starši

- skrbijo za vzgojo, ki upošteva obče veljavne vrednote;
- so svojim otrokom vzgled;
- otroke sprejemajo z vsemi njihovimi lastnostmi, jih podpirajo, vzpodbujajo in usmerjajo;

- redno sodelujejo s šolo in privzgaajajo otrokom do nje pozitiven odnos;
- ustvarjajo otrokom pogoje za učenje, igro in prosti čas;
- poskrbijo za varnost svojih otrok in vzpodbujajo njihovo samostojnost.

4. 2. 2. Svetovanje in usmerjanje

Svetovanje je dejavnost, ki pomaga učencem pri reševanju različnih problemov, ki so povezani z:

- razvojem otrok;
- šolskim delom;
- odnosi z vrstniki in drugimi osebami;
- razvijanju samopodobe;
- prevzemanju odgovornosti.

Cilji svetovanja in usmerjanja so, da se učenci učijo:

- oblikovati lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje;
- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost ter spremljati svojo uspešnost;
- razmišljati in presojati o svojih vedenjih in vedenjih drugih;
- sprejemati odgovornost in posledice svojih dejanj;
- uživljati se v druge;
- reševati probleme in konflikte;
- ustrezno ravnati v kritičnih situacijah (strah, apatičnost, konflikti, neuspehi);
- razvijati pozitivno samopodobo;
- dosežati tudi druge cilje.

Svetovanje in usmerjanje se izvajata ob najrazličnejših situacijah (ure oddelčne skupnosti, srečanja predstavnikov SUŠ, pogovorne ure,...) Izvajajo ga strokovni delavci šole ali/in zunanji sodelavci. Pri tem odigrava posebno vlogo šolska svetovalna služba.

Svetovanje poteka kot pogovor med strokovnimi delavci šole in učenci. Običajno mu sledi skupni dogovor in pomoč učencu. V primerih hujših težav predlaga šola strokovno obravnavo v zunanjih ustanovah (Zdravstveni dom, Svetovalni center, Vzgojna posvetovalnica, Center za socialno delo,...).

4. 2. 3 Vzpodbujanje uspešnega dela in pozitivnih oblik vedenja

Za vzpodbujanje uspešnega dela in pozitivnih oblik vedenja lahko šola podeli:

- pohvale,
- priznanja,
- nagrade.

Posameznim učencem ali skupinam učencev jih lahko predlagajo razredniki, oddelčna skupnost, SUŠ, strokovni delavci šole, mentorji dejavnosti ali ravnateljica.

● **Pohvale** so lahko pisne ali ustne. Ustno pohvali učitelj učenca, če se ta izkaže pri enkratni ali kratkotrajni aktivnosti, pisno pa za aktivnosti, ki trajajo celo šolsko leto. Pisne pohvale podeljujeta razrednik ali mentor dejavnosti. Pisne pohvale se podeljujejo za:

- doseganje vidnih rezultatov pri pouku, interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole, izboljšanje učnega uspeha ali vidnega napredka učenca;
- prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti ali skupnosti učencev šole;
- aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi različnih dejavnosti in prireditvev pomembnih za šolo;
- prizadevnost in vztrajnost pri delu;
- graditev dobrih medsebojnih odnosov (vrstniki, odrasli);
- nudenje pomoči (sošolcem, starejšim, bolnim,...)
- strpnost in upoštevanje drugačnosti;
- druge razloge, ki jih učiteljski zbor, ravnateljica ali razrednik ocenijo kot primerne.

● **Priznanja**

Priznanja podeljuje učencem ravnateljica za dosežek, ki je pomemben za šolo in prispeva k njenemu ugledu.

Priznanja se podeljujejo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem in izvenšolskem delu;
- uspešno predstavitev šole v javnosti na državnem ali mednarodnem nivoju;
- doseganje vidnih rezultatov na raznih tekmovanjih (nivo občine, regije, države)
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje dobrih rezultatov pri raznih interesnih dejavnostih;
- doseganje vidnih rezultatov na športnih področjih, kjer učenci predstavljajo šolo;
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti ali skupnosti učencev šole;
- druge razloge, ki jih strokovni delavci smatrajo za primerne.

● **Nagrade**

Učenci, ki prejmejo priznanje lahko dobijo tudi nagrado. Vrsto nagrade določi ravnateljica, po posvetovanju z učiteljskim zborom. Nagrade so lahko:

- knjige,
- različni pripomočki (za šolo, prosti čas, ustvarjalne dejavnosti)
- posebne ugodnosti (izlet, ogled kulturne prireditve)

Priznanja in nagrade podeljuje ravnateljica ob zaključku šolanja, na slavnosten način.

4. 3 SODELOVANJE ŠOLE S STARŠI

Šola redno in kvalitetno sodeluje s starši, tudi na področju vzgojnega delovanja, saj je to predpogoj večje učinkovitosti.

Starši posredno ali neposredno sooblikujejo vzgojni načrt šole in skrbijo, da skupne vrednote zaživijo tudi zunaj šole.

Starši, ki so otrokovi prvi in najpomembnejši vzgojitelji, zagotavljajo otrokom takšne življenjske pogoje, v katerih prevladujejo predvsem proaktivne in preventivne vzgojne dejavnosti.

Sodelovanje staršev je nujno tudi pri reševanju vzgojnih in vedenjskih težav njihovih otrok.

Oblike in načini sodelovanja staršev:

- govorilne ure,
- roditeljski sestanki,
- predavanja za starše (šola za starše),
- skupna srečanja, praznovanja, predstave,
- skupni projekti,
- sodelovanje v svetu staršev in svetu šole.

Trudili se bomo, da bodo stiki med šolo in starši vljudni, dialog odprt in upoštevana pravica posameznika do zasebnosti. Skrbeli bomo tudi za priložnosti na katerih se bomo lahko bolje medsebojno spoznali (izleti, pikniki, delavnice, prireditve, obiski,...)

Šola starše obvešča na naslednje načine:

- ustno (telefon, pogovor)
- pisno (publikacija, obvestila, vabila, vprašalniki za starše, soglasja,...)
- elektronsko obveščanje (spletna stran šole, e- pošta, e-redovalnica, e-glasilo)

4. 4 VZGOJNI POSTOPKI IN UKREPI

4.4.1 RESTITUCIJA

Restitucija je postopek poravnave povzročene škode. Posameznik, ki je s svojim ravnanjem povzročil drugemu moralno ali materialno škodo to lahko s postopkom restitucije popravi.

Učenec se s pomočjo restitucije sooči s posledicami svojega ravnanja, sprejme odgovornost zanj ter poišče načine poravnave škode. Restitucija spodbuja pozitivno vedenje, saj otrok ustvarjalno rešuje problem; kritično razmišlja o svojem vedenju ter sam popravi njegove neustrezne posledice. Osnova postopka je izpolnjevanje t. i. restitucijskega lista, pogovor po izpolnjevanju in dogovor o povračilu škode.

4.4.2 MEDIACIJA

Mediacija je postopek v katerem se sprti strani, ob pomoči tretje osebe (mediatorja) pogovorita o tem, kje so točke spora, izrazita svoja stališča, težave, strahove ter skušata najti sprejemljivo rešitev. Sprti strani prevzameta odgovornost za razrešitev konflikta. Proces vodi mediator, ki je nevtralna in zaupna oseba (strokovni delavec šole, ki je ustrezno usposobljen za mediacijo).

4.4.3 VZGOJNI UKREPI

Posledice kršitev šolskih pravil urejajo vzgojni ukrepi.

Uporabljajo se, kadar učenci niso pripravljeni sodelovati pri reševanju vzgojnih problemov in so bile predhodno uporabljene druge vzgojne dejavnosti oz. postopki. Izvajanje ukrepov je povezano z vodenjem učenca in nudenjem podpore ter iskanju priložnosti za spremembo neustreznega vedenja. Predloge za rešitev sooblikujejo učenec, strokovni delavci in starši.

Vzgojni ukrepi so lahko:

- Pogovor z učiteljem predmeta, razrednikom, svetovalno delavko, ravnateljico in/ali starši.
- Ukinitev nekaterih pravic in ugodnosti.
- Povečan nadzor nad učencem.
- Pregled osebnih predmetov učenca z namenom zagotavljanja varnosti vseh udeležencev, vključenih v vzgojno-izobraževalni proces (v skladu s protokolom, opredeljenim v pravilih šolskega reda).*
- Dodatno spremstvo strokovnega delavca.
- Prepoved udeležbe učenca pri dejavnostih, ki so organizirane izven prostorov šole (nadomestni vzgojno-izobraževalni proces v šoli).
- Odstranitev učenca od pouka (opravljanje dela pod nadzorom strokovnega delavca).
- Drugi ukrepi.

Šola v Pravilih šolskega reda, v katerih natančno opredeli tudi dolžnosti in odgovornosti učencev ter pravila obnašanja, določi tudi vzgojne ukrepe za posamezne kršitve pravil.

*Za vzgojni ukrep zoper učence za primer prinašanja, uporabe oz. posedovanja nedovoljenih in nevarnih predmetov ali snovi na območje šole in površin, ki sodijo v šolski prostor oz. k vzgojno-izobraževalnemu delu, se določi ODVZEM nedovoljenih in nevarnih predmetov ali snovi. Če učenec takšnega predmeta strokovnemu delavcu šole ne izroči sam, lahko ravnatelj ali od njega pooblaščen oseba z namenom ugotovitve, ali učenec takšen predmet poseduje, opravi pregled osebnih predmetov učenca po postopku in na način, ki je določen s Pravili šolskega reda. Odvzete nedovoljene in nevarne predmete ali snovi starši prevzamejo po predhodnem dogovoru z razrednikom.

4. 5. VZGOJNI OPOMINI

Učencu, ki večkrat krši dogovorjena pravila obnašanja in ravnanja in ne upošteva prepovedi, ter pri katerem ukrepi niso dosegli svojega namena, izreče učiteljski zbor vzgojni opomin v skladu s 26. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 87/2011).

Za učenca, ki mu je bil izrečen vzgojni opomin, mora šola v 10 delovnih dneh pripraviti individualiziran vzgojni načrt. V njem opredeli konkretne vzgojne dejavnosti, postopke in ukrepe.

Po izrečenem tretjem vzgojnem opominu šola lahko učenca prešola na drugo šolo, tudi brez soglasja staršev.

5. URESNIČEVANJE, SPREMINJANJE IN DOPOLNJEVANJE VZGOJNEGA NAČRTA

Vzgojni načrt bomo dopolnjevali, spreminjali in izboljševali na osnovni sprotnih in letnih evalvacij vzgojnega delovanja šole.

Pri tem bodo sodelovali vsi, ki so vzgojni načrt sooblikovali.

O uresničevanju vzgojnega načrta bo ravnateljica najmanj 1-krat letno poročala tudi setu staršev in svetu šole.

Ilirska Bistrica, 15. 2. 2024

Številka delovodnika: 6006-1/2024/1

Opombe:

Vzgojni načrt šole je bil sprejet na seji sveta šole 30. 6. 2009.

Točka 4. 5. Vzgojnega načrta (vzgojni opomini) je s 1. 9. 2012 spremenjena v skladu s spremembo Zakona o osnovni šoli (60. f člen).

V točki 4.4.3 je bila dne, 15. 2. 2024, dodana 4. alineja (Pregled osebnih predmetov).